

„Wybierz zawód, który lubisz a nigdy nie będziesz pracować.”
Konfucjusz

Doradztwo zawodowe w szkole

Czym jest doradztwo zawodowe?

Doradztwo zawodowe jest to proces, w którym doradca zawodowy i uczeń pracują wspólnie, aby ten ostatni mógł osiągnąć lepsze rozumienie siebie i wiedzę o świecie pracy i mógł bardziej realistycznie wybrać, zmienić lub dostosować się do wymagań, jakie stawia praca.

Jakie są cele doradztwa zawodowego?

- Diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informację zawodowe i edukacyjne.
- Pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej.
- Udostępnianie informacji zawodowych i edukacyjnych.
- Udzielanie indywidualnych porad uczniom i rodzicom.
- Prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej.
- Współpraca z instytucjami wspierającymi wewnętrzny system doradztwa zawodowego, m.in. z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Urzędem Pracy, Młodzieżowym Biurem Pracy, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Młodzieży.

Zadania doradcy zawodowego w szkole

1. Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej.
2. Gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych dla danego poziomu kształcenia.
3. Wskazywanie uczniom, rodzicom, nauczycielom informacji: n/t rynku pracy, zawodów, zatrudnienia, wykorzystania posiadanych talentów i uzdolnień, programów edukacyjnych UE
4. Wskazywanie możliwości kształcenia z różnorodnymi problemami.
5. Udzielanie indywidualnych porad uczniom i rodzicom.
6. Prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących.
7. Koordynowanie działalności informacyjno – doradczej w szkole.

8. Współpraca z RP w zakresie tworzenia działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.
9. Współpraca z instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego

Doradztwo zawodowe w Polsce: unijne i ministerialne przepisy a rzeczywistość

- Memorandum dotyczące kształcenia ustawicznego, uchwalone przez Komisję Europejską w 2000r. jako jedno z 6 głównych założeń – zaleca udzielanie profesjonalnej pomocy uczniom w zakresie planowania kariery zawodowej.
- Rezolucja Rady Unii Europejskiej z 18 maja 2004- „wszyscy obywatele Europy powinni mieć dostęp do usług związanych z poradnictwem, informacją zawodową i planowaniem kariery na każdym etapie swojego życia.
- Ustawa z dnia 07.09.1991.o systemie oświaty zobowiązuje placówki oświatowe do „przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia”.
- Również ramowe statuty szkół ponadpodstawowych nakładają na dyrektorów i rady pedagogiczne obowiązek organizacji wewnątrzszkolnego systemu poradnictwa zawodowego oraz zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 07. 01. 2003. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno -pedagogicznej w publicznych przedszkolach i placówkach (Dz. U. nr 11, poz. 114), w którym zawarte są postanowienia: dobrowolność i nieodpłatność tej pomocy, formy pomocy psychologiczno –pedagogicznej indywidualne i grupowe zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, porady dla ucznia.
- Doradztwem zawodowym w Polsce zajmują się dwa resorty: edukacji i pracy. Oba te resorty posiadają odrębne przepisy prawne regulujące i określające działania w zakresie orientacji, poradnictwa i informacji zawodowej. Nie mamy zatem spójnego i jednolitego systemu prawnego dotyczącego działań doradczych.

Teoretycznie więc warunki dla ogólnodostępnego i skutecznego doradztwa zawodowego w polskich szkołach są dobre. W praktyce jednak doradztwo zawodowe w polskich szkołach określane jest jako „fikcja”, a wymagany przez ministerialne rozporządzenie wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego jako „pusty zapis”(raport FOR Anna Czepiel).

Wykorzystanie doradztwa zawodowego zgodnie z zapisami prawa sprawiłoby, że polska szkoła dużo lepiej przygotowywałaby do dorosłego życia. W polskich szkołach zatrudnia się tylko około 9% *doradców zawodowych*. W kontekście obecnych problemów gospodarczych pomijanie znaczenia doradztwa zawodowego jest błędem. Preorientacja zawodowa w przeszłości była *formą profilaktyki społecznej*”(raport FOR Anna Czepiel), obecnie jest odpowiedzią na *wyzwania wynikające ze zmian na rynku pracy*. Można wśród nich wymienić nieadekwatność wykształcenia absolwentów do potrzeb pracodawców, kryzys gospodarczy, możliwości oferowane dzięki globalizacji i integracji europejskiej. Tymczasem Polska, w przeciwieństwie do wielu państw Unii Europejskiej, nie realizuje zapisu dokumentów ministerialnych. Na świecie wsparcie zawodowe funkcjonuje zupełnie inaczej. Raport FOR wskazuje, że w wielu krajach wysoki poziom doradztwa zawodowego przekłada się na wyższą stopę zatrudnienia młodych. W Czechach, Niemczech, Danii czy Wielkiej Brytanii każdy uczeń szkoły ogólnokształcącej może liczyć na pomoc indywidualnego

doradcy zawodowego. W Europie za uelastycznieniem szkolnictwa idzie wspieranie młodzieży w wyborach dotyczących ich dalszej edukacji. Uczeń ma większą pewność, że to, czego się uczy, jest zgodne z jego zainteresowaniami i przyda mu się w przyszłości.

Czy w szkole potrzebny jest doradca zawodowy?

Praca doradcy zawodowego może przyczynić do ograniczenia bezrobocia, poprzez pomoc w wyborze odpowiednich kierunków kształcenia. W Polsce uczniowie wybierają najczęściej kierunki humanistyczne i społeczne, po których trudno znaleźć pracę. Raport FOR wskazuje że, polskie sześciolatkę mają uzdolnienia matematyczne na podobnym poziomie jak humanistyczne. Powstaje pytanie: Co się dzieje z uzdolnieniami matematycznymi uczniów w następnych etapach kształcenia? Wykształcenie młodych ludzi nie zaspakaja również potrzeb pracodawców. Zapotrzebowanie jest na absolwentów kierunków technicznych, ale też z wykształceniem zawodowych jest stale za mało.

W Polsce powstają grupy ludzi, których wykształcenie jest nieprzydatne. Jak wynika z badania „Bilans Kapitału ludzkiego”, przeprowadzonego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości i Uniwersytetu Jagiellońskiego, wśród kompetencji najbardziej pożądaných przez pracodawców można wyodrębnić trzy **kluczowe grupy umiejętności: związane z samoorganizacją, komunikacją interpersonalną i kompetencjami zawodowymi. Brana pod uwagę jest znajomość języków obcych.** Uczniowie powinni poznać jak najwięcej informacji na temat zawodów, zwłaszcza zawodów, które ich interesują. Informacja dotyczy: czynności zawodowych, zadań, wymagań i przeciwwskazań do wykonywania danego zawodu oraz wymaganego wykształcenia. Młodzież gimnazjalna powinna poznać ofertę szkół, które się znajdują w najbliższej okolicy, a ponadgimnazjalna ofertę szkół wyższych. Powinni wiedzieć jaka szkoła pomoże im w osiągnięciu celu, jakim jest wybór zawodu dopasowany do ich zdolności, zainteresowań, stanu zdrowia, umiejętności. Doradztwo zawodowe ma również za zadanie przygotować uczniów do szybko następujących zmian.

Dlaczego przede wszystkim potrzebne jest poradnictwo zawodowe w gimnazjum?

Wybór zawodu to jedna z najważniejszych decyzji w życiu człowieka. To proces, który wymaga wiedzy o sobie, o zawodach, o rynku pracy. Gimnazjum- to wiek wyborów, to właśnie w gimnazjum po raz pierwszy podejmuje się decyzję w sprawie wyboru zawodu i szkoły. W większości młodzi ludzie nie potrafią odpowiedzieć na pytania: Kim być ?, Jaką szkołę wybrać?, Jaki zdobyć zawód?, Jaka praca będzie dawała mi satysfakcję? Uczniowie powinni poznać jak najwięcej informacji na temat zawodów, zwłaszcza zawodów, które ich interesują. Informacja dotyczy: czynności zawodowych, zadań, wymagań i przeciwwskazań do wykonywania danego zawodu wymaganego wykształcenia. Powinni wiedzieć jaka szkoła pomoże im w osiągnięciu celu, jakim jest wybór zawodu dopasowany do ich zdolności, zainteresowań, stanu zdrowia, umiejętności. Ułatwia młodemu człowiekowi poruszanie się po rynku pracy. Pomaga w rozpoznaniu predyspozycji zawodowych i dokonanie zgodnie z nimi wyboru zawodu. Określenie dalszej drogi edukacyjnej.

Żyjemy w wyjątkowych czasach.

1. 10 zawodów najczęściej poszukiwanych w 2010r nie istniało w 2004r
2. Obecnie przygotowujemy uczniów do pracy, której jeszcze nie ma
3. Używania technologii, która nie została jeszcze wynaleziona w celu rozwiązywania problemów, o których jeszcze nic nie wiemy
4. Używana technologia techniczna podwaja się co dwa lata, co oznacza, że połowa wiedzy studenta na pierwszym roku staje się przestarzała na trzecim roku
5. Dzisiejszy 14-15 letni uczeń w wieku 38 lat zmieni pracę 10-14 razy
6. Powstaje zapotrzebowanie na takie zawody jak: groomer (wykonawca psich fryzur), optometrysta, hipnoterapeuta, doradca ds. spraw żywienia, cool hunter (łowca trendów, zajmujący się obserwacją ludzkich zachowań), animator imprez, trend setter (pełniący funkcję żywej reklamy), wedding planner (konsultant ślubny), audytor energetyczny, barista (specjalista do parzenia kawy), brand manager (specjalista ds. marki), mediator sądowy, underwriter (specjalista ds. z dziedziny ubezpieczeń), tajemniczy klient (badający poziom obsługi klienta), fundraiser (osoba zajmująca się profesjonalnie zdobywaniem funduszy), mechatronik i wiele innych..

Podsumowanie

Istnieje konieczność udzielania pomocy młodym ludziom w podjęciu decyzji dotyczącej ich dalszej drogi życiowej, zwłaszcza w obecnej rzeczywistości, która wymaga od pracowników inicjatywy, ciągłego zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, w której jest dużo osób bezrobotnych.

Skutecznie prowadzone zajęcia z doradztwa zawodowego motywują do nauki i mogą zapobiec nieprzemyślanym decyzjom dotyczącym dalszej ścieżki edukacji i kariery, co ma znaczenie przy dzisiejszym wysokim bezrobociu wśród ludzi młodych

Polski system edukacji, mimo odpowiednich przepisów, w praktyce kładzie za mały nacisk na prowadzenie zajęć z doradztwa zawodowego. W szkołach na tego typu zajęcia poświęca się zbyt mało czasu lub nie przeprowadza się ich w ogóle. **Brakuje profesjonalnych doradców zawodowych i indywidualnego kontaktu prowadzącego zajęcia z uczniem.** Ponadto niewykorzystany pozostaje szereg różnorodnych form prowadzenia doradztwa zawodowego.

Literatura

FOR nr 9 /2013r

ABC poradnictwa zawodowego/KOWEZiU

<http://www.sdsiz.pl/index.php/publikacje/161-doradztwo-zawodowe-w-krajach-unii-europejskiej>

Poradnictwo zawodowe w gimnazjum. Poradnik dla nauczyciela / KOWEZiU